

EL PROLETARIAT I LA REVOLUCIÓ

Lev Trotski

acaballes de 1904

---

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de:
<http://www.ceip.org.ar/boletin8/b.htm>

El proletariat no ha de realitzar únicament propaganda revolucionària. El proletariat ha de moure's cap a la revolució.

Moure's cap a la revolució no significa necessàriament fixar la data per a una insurrecció i preparar-se per a aqueix dia. Hom no pot fixar mai el dia i l'hora d'una revolució. El poble mai ha fet una revolució impel·lit per una ordre.

Allò que hom pot fer, en vista d'una catàstrofe mortal imminent és escollir les posicions més apropiades, armar i inspirar les masses amb una consigna revolucionària, per tal de conduir totes les reserves simultàniament en el camp de batalla, per tal de fer que practiquen en l'art de la lluita, per a mantenir preparades les armes, i per a enviar una alarma sobre tots els fronts per a quan arribe el moment.

¿Això significaria només una sèrie d'exercicis, i no un combat decisiu amb les forces enemigues? Serien meres maniobres i no una vertadera revolució?

Sí, serien meres maniobres. Hi ha, no obstant, una diferència entre les maniobres revolucionàries i les militars, les nostres preparacions poden esdevenir, en qualsevol moment i independentment de la nostra voluntat, una vertadera batalla que siga capaç de decidir la llarga guerra revolucionària. No sols pot ser així, ha de ser així. Açò ho confirma l'agudesesa de l'actual situació política que té en les seues profunditats una tremenda quantitat d'explosius revolucionaris.

En quin moment les maniobres esdevenen batalles reals, depèn del volum i de la solidesa revolucionària de les masses, de l'atmosfera de simpatia popular que les rodege i de l'actitud de les tropes que el govern avance contra el poble.

Aquests tres elements de l'èxit han de determinar el nostre treball de preparació. Les masses proletàries revolucionàries existeixen. Hem de ser capaços de cridar-les a què surten als carrers, en un moment donat, en tot el país; hem de ser capaços d'unir-les amb una consigna general.

Totes les classes i els grups del poble estan impregnats de l'odi envers l'absolutisme, i això vol dir que tenen simpatia per la lluita d'alliberació. Hem de ser capaços de concentrar aquesta simpatia del proletariat com una força revolucionària, que pot per si sola, ser l'avantguarda del poble en la seua lluita per a salvar el futur de Rússia. Quant a l'actitud de l'exèrcit, aquest a penes desperta grans esperances en el cor del govern. Hi han hagut molts símptomes alarmants en els darrers anys; l'exèrcit és esquerp, l'exèrcit remuga i s'hi produeixen fenòmens de descontentament. Hem de fer tot allò que estiga dins del nostre abast per a fer que l'exèrcit se separe de l'absolutisme en el moment en què les masses desencadenen la seua ofensiva decisiva.

Examinem primer les últimes dues condicions, que determinen el curs i el resultat de la campanya.

Hem passat a penes fa poc pel període de la "renovació política" obert amb el so de trompetes i tancat amb el xiulit dels fuets, l'era del Svyatopolk-Mirski el resultat del qual ha estat el recalitrant odi envers l'absolutisme, elevat a un nivell sense precedents, entre tots els elements conscients de la societat. Els dies esdevenidors maduraran el fruit de l'agitada esperança popular i les incomplides promeses del govern. Darrerament l'interès polític ha pres un caràcter més definit; el descontentament s'ha aprofundit i es fonamenta sobre una base teòrica més sòlida. El pensament popular, ahir grollerament primitiu, avui realitza àvidament un esforç d'anàlisi política.

Totes les manifestacions del poder absolut i arbitrari estan essent ràpidament atribuïdes a la seua causa principal. Les consignes revolucionàries ja no espanten el poble; desperten, per contra, un eco multiplicat, es converteixen en proverbis populars. La consciència del poble absorbeix cada una de les expressions de negació, condemna o maledicció dirigides envers l'absolutisme, de la mateixa manera que una esponja absorbeix la substància fluida. Cap pas de l'administració es queda sense el seu càstig. Cada un dels errors és curiosament pres en compte. Els seus avanços només troben el ridícul, les seues amenaces només alimenten l'odi. El vast aparell de la premsa liberal que fa circular quotidianament milers de fets, excita, remou, i inflama l'emoció popular.

Els sentiments reprimits cerquen una sortida. El pensament lluita per a esdevenir acció. No obstant, la premsa liberal vociferant, alhora que alimenta el descontentament popular, tendeix a desviar el corrent cap a canals petits; propaga la reverència supersticiosa vers l'"opinió pública" (impotent, desorganitzada "opinió pública") que no es transforma en acció; condemna el mètode revolucionari de l'emancipació nacional; recolza la il·lusió de la legalitat; concentra tota l'atenció i totes les esperances dels grups al voltant de la campanya pel zemstvo, preparant sistemàticament d'aquesta manera una gran catàstrofe per al moviment popular. El descontentament popular en no trobar

sortida, descoratjat pel fracàs inevitable de la campanya legalista del zemstvo, que no compta amb una tradició de lluita revolucionària en el seu passat i que no té perspectives en el futur, forçosament ha de manifestar-se en un esclat del terrorisme desesperat, que deixa els intel·lectuals radicals exercint el paper d'impotents i passius (encara que comprensius) observadors, deixant els liberals que se sufoquen en un arravatament de platònic entusiasme mentre brinden una dubtosa ajuda.

Açò no ha de succeir. Hem d'apoderar-nos de l'actual excitació popular; hem de girar l'atenció dels nombrosos grups socials descontents vers una tasca colossal encapçalada pel proletariat: la Revolució Nacional.

L'avantguarda de la Revolució ha de traure de la indolència els altres components del poble; estar ací i allà, per tot arreu; plantejar la qüestió de la lluita política del mode més atrevit possible; denunciar, castigar, i desemmascarar la hipòcrita democràcia; fer que els demòcrates i els zemstvos liberals s'enfronten els uns als altres; despertar una vegada i una altra, denunciar, castigar exigir una clara resposta a la pregunta, Què faran?; no permetre cap retrocés; obligar els liberals legalistes a reconèixer la seua pròpia feblesa; apartar els elements democràtics i portar-los cap al camí de la revolució. Per tal de realitzar aquest treball cal unir tots els fils de simpatia de tota l'oposició democràtica en la campanya revolucionària del proletariat.

Hem de fer tot el que estiga dins del nostre abast per a atraure'ns l'atenció i guanyar-nos la simpatia de la població pobra, no proletària, de la ciutat. Durant les darreres accions de masses del proletariat, com en les vagues generals de 1903 en el sud, hom no aixecà aquesta política i aquest fou el punt més dèbil del treball preparatori. Segons els corresponsals de premsa, sovint circularen entre la població rumors d'allò més estranys sobre les intencions dels vaguistes. Els habitants de la ciutat esperaven que les seues cases foren atacades, els comerciants tenien por que hom els saquegés, la població jueva estava atemorida pels pogroms. Açò ha d'evitar-se. Una vaga política, com a combat unificat del proletariat urbà contra la policia i l'exèrcit, està condemnada al fracàs si la resta de la població roman hostile o inclús indiferent.

La indiferència de la població afectaria en primer lloc la moral del proletariat i després l'actitud dels soldats. Sota semblants condicions la posició del govern serà, amb seguretat, més dura. Els generals farien recordar als oficials les paraules del Dragomirov que, al seu torn, les passarien als soldats: "Els rifles són per a fer en el blanc i no se li permetrà a ningú que gaste cartutxos inútilment".

El primer requisit del triomf és el següent: una vaga política del proletariat ha de convertir-se en una manifestació política de la població.

La segona premissa en ordre d'importància la constitueix l'actitud de l'exèrcit. El descontentament entre els soldats, una vaga simpatia pels 'revoltosos', és un fet conegut. Només part d'aquesta simpatia podem, correctament, atribuir-la a la nostra propaganda directa entre els soldats. La major part d'aquesta simpatia la provoquen els enfrontaments entre les unitats de l'exèrcit i les masses rebels. Només els idiotes irremeiables o els canalles declarats s'atreveixen a disparar a un blanc humà. L'aclaparadora majoria dels soldats detesten exercir el paper de botxins; açò és unànimement admès per tots els corresponsals que descriuen les batalles de l'exèrcit amb el poble desarmat. El soldat regular apunta per dalt dels caps de la multitud. Seria anormal si el contrari fos el cas. Quan el regiment bessàrab rebé les ordres per a reprimir la vaga general de Kíev, el comandant declarà que no responia de l'actitud dels seus soldats. L'ordre, llavors, es canvià i es manà el regiment de Kerson, però no hi hagué ni mitja companyia en tot el regiment que es trobés disposada a portar avant les ordres dels seus superiors.

Kíev no fou l'excepció. Les condicions de l'exèrcit han de ser avui en dia més favorables a la revolució que el que foren en 1903. Hem passat per un any de guerra. És quasi impossible que puguem mesurar la incidència que tingué l'any passat en la mentalitat de l'exèrcit. Aqueixa influència, no obstant, ha de ser enorme. La guerra no sols atrau l'atenció del poble, també, desperta els interessos professionals de l'exèrcit, per damunt del normal. Els nostres vaixells són lents, els fusells tenen un abast molt curt, els soldats són analfabets, els sergents no tenen brúixola i mapa, els nostres soldats estan descalços, famolencs i morint-se de fred, la Creu Roja furta, el ministeri també. Tots aquests rumors i fets, i altres per l'estil, es filtren i són absorbits àvidament per l'exèrcit. Cada rumor, com àcid potent, desoxida el trepant mental. Anys de propaganda pacífica difícilment poden equiparar-se en els seus resultats a un dia de guerra. Encara que el mecanisme inert de la disciplina continua existint, la fe, la convicció que és correcte complir les ordres, la creença en què les condicions actuals poden continuar, ràpidament comencen a esquerdar-se. Com menys confiança té l'exèrcit en l'absolutisme, més confiança té en els seus enemics.

Hem d'explotar aquesta situació. Hem d'explicar als soldats el significat de l'acció dels treballadors que ha estat preparada pel partit. Hem d'usar en forma àmplia i constant la consigna que estem segurs unirà l'exèrcit revolucionari amb el poble. A baix la guerra! Hem de crear una situació en què els oficials no puguem confiar en els seus soldats en el moment crucial. Açò es reflectiria en l'actitud dels mateixos oficials.

La resta es farà en el carrer. Aquestes accions dissoldran, per mitjà de l'entusiasme revolucionari popular, les restes de la hipnosi quarteraria.

El principal factor, no obstant, continua essent les masses revolucionàries. És cert que durant la guerra l'element més avançat de les masses, el proletariat

conscient, no s'alçà obertament al front de l'arena política amb el grau de determinació requerida pel crític moment històric. Però seria necessari no tenir nervi polític i ser deplorablement superficial, traure'n d'aquest fet qualsevol tipus de conclusions pessimistes.

La guerra ha caigut sobre la nostra vida pública amb tot el seu pes colossal. El monstre atterridor, vessant sang i foc, aguaita en l'horitzó polític, clivellant-lo tot, clavant les seues urpes d'acer sobre el cos popular, infligint ferida rere ferida, causant un dolor mortal, que per moments fa inclús impossible preguntar-se per les causes de tal dolor. La guerra, com tot desastre, acompanyada per crisis, desocupació, mobilitzacions, fam, i mort, deixa esbalaït el poble, causant desesperació però no protestes. Açò, no obstant, és només el principi. Les grans i inexpertes masses del poble, la silenciosa capa social majoritària, que ahir no tenia connexió amb els elements revolucionaris, ha estat colpejada brutalment pel pur poder dels fets per a enfrontar-se a l'esdeveniment central de Rússia de l'actualitat: la guerra. S'han horroritzat. S'han quedat sense alè. Els elements revolucionaris, que abans de la guerra havien ignorat les masses passives, s'han vist afectats per l'atmosfera de desesperació i d'horror concentrat. Aquesta atmosfera els ha embolicat, els ha pressionat en les seues consciències amb el seu pes de plom. La veu de la protesta enèrgica era difícilment escoltada al mig de tant de patiment primitiu. El proletariat revolucionari, que encara no s'havia recuperat de les ferides rebudes al juliol de 1903, era impotent per a oposar-se "a la crida d'allò primitiu".

L'any de guerra, no obstant, no ha passat sense conseqüències. Les masses, ahir primitives, s'enfronten avui amb els esdeveniments més tremends. Han de tractar d'explicar-se'ls, d'entendre'ls. La mateixa duració de la guerra ha produït un desig de raonar, de qüestionar-se el significat de tot açò. Així, doncs, la guerra, encara que per un moment ha obstaculitzat la iniciativa revolucionària de milers, ha donat a llum al pensament polític de milions.

L'any de guerra no ha passar sense conseqüències, ni un sol dia ha passat sense resultats. En les capes més baixes de la població, en el fons de les masses, s'estava portant a terme un procés, un moviment de molècules, imperceptible, però irresistible, incessant, un procés en què la indignació, l'amargor, l'odi i l'energia revolucionàries s'acumulaven. L'atmosfera que es respira avui en dia en els nostres carrers no és ja de mera desesperació, és més bé una atmosfera d'indignació concentrada que busca els mitjans i els camins d'expressar-se en acció revolucionària. Avui, l'acció concreta de l'avantguarda de les nostres masses treballadores no sols seria recolzada i portada a terme per totes les nostres reserves revolucionàries, sinó també per milers i centenars de milers de reclutes revolucionaris. Aquesta mobilització, a diferència de l'ordenada pel govern, es faria al mig de la simpatia general i l'ajuda activa de l'aclaparadora majoria de la població.

Davant de la presència d'una simpatia general de les masses, davant de la presència de l'ajuda activa, per part dels elements democràtics del poble; enfrontant a un govern odiat per tots, que ha fracassat tant en les grans empreses com en les petites, un govern derrotat en els mars, derrotat en els camps de batalla, menyspreat, desanimat, sense fe en l'endemà, un govern que lluita en va, cerca favors en forma abjecta, provoca i retrocedeix: un govern que menteix, que és insolent i que es troba aterrit, que s'enfronta a un exèrcit la moral del qual ha estat destrossada pel curs de la guerra, el valor del qual, energia, entusiasme i heroisme, s'han estavellat contra el mur insuperable de l'anarquia administrativa, un exèrcit que ha perdut la seua fe en la seguretat incommovible d'un règim a què hom el crida a servir; un exèrcit descontent, que remuga, que es queixa, que més d'una vegada ha trencat els nusos disciplinaris durant l'any passat i que està ansiós d'escoltar el clamor dels crits revolucionaris, tals són les condicions sota què el proletariat revolucionari farà acte de presència en els carrers. Ens sembla que la història mai hagués pogut crear millors condicions per a l'atac final. La història ha fet tot el que pot permetre's la saviesa elemental. Les forces revolucionàries conscients han de fer la resta.

Una quantitat tremenda d'energia revolucionària s'ha acumulat. No ha de malbaratar-se sense profit, no s'ha de dissipar en xocs i conflictes aïllats, sense coherència i sense un pla definit. S'han de fer tots els esforços per a concentrar l'amargor, l'ira, la protesta, la ràbia, l'odi de les masses, per a donar a aqueixes emocions un llenguatge comú, un objectiu comú, per a unificar, solidificar totes les partícules de les masses, fer-les sentir i entendre que no estan aïllades, que alhora que elles, amb les mateixes consignes en la bandera i amb el mateix objectiu en la ment, innumbrables partícules s'estan aixecant per tot arreu. Si s'aconsegueix aquesta comprensió, s'haurà assolit la meitat de la revolució.

Hem de cridar totes les forces revolucionàries a una acció simultània. Com podem assolir-ho?

Primer que tot hem de recordar que l'escena principal dels esdeveniments revolucionaris és amb seguretat la ciutat. Ningú serà capaç de negar açò. És evident, a més, que les manifestacions dels carrers només poden convertir-se en una revolució popular a condició que siguin manifestacions de masses, és a dir quan compreguen, en primer lloc, els obrers de les fàbriques i plantes. Fer que els obrers deixen les seues màquines i es posen en peu; fer que surten de les seues fàbriques i vagen als carrers, que es dirigisquen a la planta veïna i proclamen allí el cessament del treball, fer que nous conglomerats de masses surten al carrer; dirigir-se d'aquesta manera d'una planta a una altra, d'una fàbrica a una altra, creixent incessantment en nombre, enfonsant les barreres policiaques, absorbint noves masses, que sorgisquen en el camí, ocupant els edificis adequats per als mítings públics, enfortint-se, organitzant mítings revolucionaris continus amb un públic que va i ve constantment, posant ordre en

el moviment de les masses, despertant el seu esperit, explicant-los l'objectiu i el significat del que està passant; i finalment convertir tota la ciutat en un sol camp revolucionari, aquest és de manera esquemàtica el pla d'acció.

El punt de partida han de ser les fàbriques i plantes. Açò significa que les manifestacions d'un caràcter important, carregades d'esdeveniments decisius, han de començar amb vagues polítiques de masses.

És més fàcil fixar la data d'una vaga que la d'una manifestació del poble, de la mateixa manera que és més fàcil moure masses disposades a l'acció que organitzar noves masses.

Una vaga política, no obstant, no local, sinó una vaga política general que compregui tota Rússia, ha de tenir una consigna política nacional. Aquesta consigna és: acabar amb la guerra i cridar a una Assemblea Nacional Constituent.

Aquesta exigència ha de ser una exigència a nivell nacional, i aquí resideix la tasca de la nostra propaganda que precedirà la vaga general panrussa. Hem d'usar totes les ocasions possibles per a fer que la idea de l'Assemblea Nacional Constituent es faci popular entre les masses. Sense perdre un sol moment, hem de posar en pràctica tots els mitjans tècnics i tots els instruments de propaganda a la nostra disposició. Les proclamacions i els discursos, els cercles d'estudi i els mítings de masses han de portar a terme aquesta propaganda, han d'explicar i proposar l'exigència d'una Assemblea Constituent. No ha d'haver una sola persona en la ciutat que no sàpia que la seua demanda és: una Assemblea Constituent Nacional.

Els camperols han de ser cridats a què es reunisquen el dia de la vaga política i que passen resolucions exigint la convocatòria d'una Assemblea Constituent. Els camperols de les engines de la ciutat han de ser cridats a què participen en els moviments que realitzen en el carrer les masses que lluiten per la convocatòria d'una Assemblea Constituent. Totes les societats i organitzacions professionals i els òrgans acadèmics, els òrgans de govern i de premsa d'oposició han de ser informats per endavant pels treballadors que s'estan preparant per a una vaga política panrussa, fixada per a un cert dia, perquè es plantegen la crida a una Assemblea Constituent. La classe treballadora ha d'exigir-li a totes les societats i organitzacions que el dia que tindrà lloc la mobilització de masses, han de sumar-se a la demanda d'una Assemblea Nacional Constituent. La classe obrera haurà de demanar-li a la premsa opositora que popularitze la consigna i que, en el moment més àlgid de la demostració, haurà d'imprimir un crida a la població perquè s'unisca a la manifestació proletària sota la bandera de l'Assemblea Nacional Constituent.

Hem de portar a terme la més intensa campanya en l'exèrcit amb l'objecte que en el dia de la vaga cada soldat que siga manat a reprimir els rebels, sàpia que s'enfronta al poble que exigeix una Assemblea Nacional Constituent.